

ВІДПОВІДНІСТЬ СТУПЕНЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНЦІЙ ВЧИТЕЛЯ РІВНЮ ЙОГО КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОБЛАСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

7. Ольга Швед, Ірина Зджанська. "Половина мого класу ходили до репетиторів" // Газета по-українськи. – 2012. – 19 листопада.

REFERENCES

1. Kyshakevych, Yu.L. & Zaiats, O.V. (2009). *Pidhotovka studentiv pedahohichnykh universytetiv do provedennia zovnishnoho nezalezhnogo testuvannia znan vypusknykiv shkil* [Preparation of students of pedagogical universities for external independent testing of knowledge of graduates of schools]. *Youth and market*, no. 1, pp.13–15. [in Ukrainian].

2. Kyshakevych, Yu.L. & Zaiats, O.V. (2009). *Stavlennia uchyteliv do ZNO* [The attitude of teachers towards external testing]. *Youth and market*, no.11, pp.14–17. [in Ukrainian].

3. Penzhola-Vitovych (2008). *Vstupna stattia*

[Introductory article]. *Visnyk TIMO*, pp.7–8. [in Ukrainian].

4. Likarchuk, I.(2008). *Zovnishnie otsiniuvannia – naibilsha reforma v osviti Ukrainy* [External evaluation is the biggest reform of Ukrainian education]. *Education Management*, no. 34. [in Ukrainian].

5. Hrynevych Liliia. *Interviu na kanali TSN 25 kvitnia 2017* [Interview on the TSN Channel April 25, 2017]. Retrieved from: <https://tsn.ua/interview/skasovuvati-repetitorstvo-absolyutno-nihto-ne-zbirayetsya-919588.html> [in Ukrainian].

6. ZNO – 2018: *Repetitory chy samoosvita?* [External testing – 2018: Tutors or self-education?]. *Lviv post office*, no.10 (2022), february 3. [in Ukrainian].

7. Olha Shved & Iryna Zdzhan'ska (2012). "Polovyna moho klasu khodyly do repetytoriv" ["The half of my class went to the tutors"]. *Newspaper in Ukrainian*, November 19. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 05.02.2018

УДК 378.1

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.126777>

Володимир Ткаченко, кандидат фізико-математичних наук, доцент, докторант Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
Дмитро Хаперець, студент фізико-математичного факультету очної форми навчання на 2-му (магістерському) рівні ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет"

ВІДПОВІДНІСТЬ СТУПЕНЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНЦІЙ ВЧИТЕЛЯ РІВНЮ ЙОГО КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОБЛАСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті висвітлюються теоретичні засади проблеми впливу ступеня сформованості компетенцій на рівень компетентності в області інформаційно-комунікаційних технологій вчителя. Проаналізовано поняття "компетенція", "компетентність", "ІКТ-компетентність". Представлено структуру рівнів ІКТ-компетентності вчителя. Розглянуто зміст трьох рівнів ІКТ-компетентності: технологічної грамотності, поглиблення та створення знань.

Ключові слова: компетенція, компетентність, компетентнісний досвід, компетентнісно-орієнтований підхід, ІКТ-компетентність.

Табл. 2. Літ. 5.

Volodymyr Tkachenko, Ph.D. (Physics and Mathematics), Associate Professor, Doctoral student of Central Ukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University
Dmytro Khaperets, Student of the Faculty of Physics and Mathematics at the 2nd (Master) level of State Higher Education Institute "Donbass State Pedagogical University"

CONFORMITY OF THE DEGREE OF THE FORMATION OF THE TEACHER'S COMPETENCES WITH THE LEVEL OF THE COMPETENCE IN THE FIELD OF INFORMATION-COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The article is devoted to the analysis of literary data concerning the list and content of those competencies groups on the basis of which the teacher's ICT competence is formed. In the question of the structure of the professional competence of the teacher there is no single approach. These differences are related to the distribution, detailing and strengthening of individual competencies. This leads to the fact that in publications there is a wide variety of competence groups in the structure of the teacher's professional competence. At the same time, practically all scientists distinguish the competence of ICT as an obligatory component of the teacher's professional competence. UNESCO International Recommendations ICT-CFT on the structure of ICT competence of teachers confirm this.

Teachers of the world community proceed from the combination of the state's economic development and

ВІДПОВІДНІСТЬ СТУПЕНЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНЦІЙ ВЧИТЕЛЯ РІВНЮ ЙОГО КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОБЛАСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

its educational policy. And, in connection with the transition to the competence-oriented education, certain groups of competences are singled out.

Due to the fact that competence is a characteristic of a person, the concept of its level arises – from the lowest to the highest. In the article, a comparative analysis of the conformity of the degree of formation of constituent competence groups to the level of its ICT competency is carried out. The structure of ICT teacher competency levels is presented. The content of the three levels of ICT competency is considered: technological literacy, deepening and creation of knowledge.

The relationship between the level of ICT competence of the teacher and the degree of formation of six competence groups is shown: understanding of ICT in education, the curriculum and assessment, pedagogy, ICT, the organization and administration, the teacher's professional training.

Keywords: competence, competency, the experienced competence, a competence-oriented approach, ICT-competence.

Постановка проблеми. Реформа освіти в Україні базується на особистісно-орієнтованому, діяльнісному і компетентнісному підходах [1]. Нова методологія освітніх стандартів, при цьому, має бути націлена на кінцеві результати, тобто на здобуття професійних компетентностей. Зазначимо, що практично всі науковці виділяють ІКТ-компетентність як обов'язкову складову професійної компетентності вчителя. Вчителю, так же як і представникові будь-якої іншої професії, притаманні певні групи відповідних базових і спеціальних компетенцій, які мають доповнювати й посилювати ключові [2]. Професійні компетенції вчителя-предметника містять: ключові компетенції; базові компетенції (психолого-педагогічні, загальнонаукові та ІКТ – компетенції) та спеціальні компетенції (з навчальної дисципліни та методики її викладання).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними поняттями компетентнісного підходу є компетенції й компетентність. Питанням впровадження в освітній процес компетентнісного підходу присвячені наукові праці багатьох зарубіжних та українських учених, таких як: Ж. Делор, Б. Оскарссон, Дж. Равен, Р. Уайт, Д. Хайме, Г. Халанж, В. Хутмакер, Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, І.О. Зимня, А.К. Маркова, Н.В. Морзе, О.І. Пометун, А.В. Хуторський. Результатом їх досліджень стала систематизація компетенцій і виділення цілком певних обмежених груп ключових компетенцій. Унаслідок особистісної приналежності компетентності, як ступеня сформованості компетенцій у конкретної особистості, виникає поняття її рівня.

Метою статті є аналіз літературних даних

щодо складових груп компетенцій, на базі яких формується ІКТ-компетентність вчителя, та провести порівняльний аналіз відповідності ступеня сформованості складових груп компетенцій рівню його ІКТ-компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Під інформаційно-комунікаційною компетентністю розуміють підтверджену здатність особистості автономно й відповідально використовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язування суспільно значущих, зокрема професійних задач у певній предметній галузі або виді діяльності [3].

Міжнародні рекомендації ЮНЕСКО ІСТ-СФТ щодо структури ІКТ-компетентності вчителів [4] виходять із поєднання трьох факторів економічного зростання із відповідними трьома підходами освітньої політики держави (Таблиця 1).

За такого поєднання та взаємного доповнення ці три підходи освітньої політики держави можна розглядати як три рівня ІКТ-компетентності вчителя: рівень технологічної грамотності, рівень поглиблення знань та рівень створення знань; а шість аспектів його діяльності: розуміння ролі ІКТ в освіті, навчальна програма та оцінювання, педагогіка, ІКТ, організація та керування, підвищення кваліфікації – як групи складових професійних компетенцій вчителя.

Завдяки такому підходу прослідкуємо за впливом ступеня сформованості цих шести груп компетенцій на рівень ІКТ-компетентності вчителя за допомогою таблиці 2, отриманої на базі модулів [4].

Таблиця 1.

Відповідність факторів економічного зростання і підходів освітньої політики держави

№ п/п	Фактори економічного зростання	Підходи освітньої політики держави
1	Поглиблення капіталу	Технологічна грамотність
2	Робоча сила високої якості	Поглиблення знань
3	Технологічні інновації	Створення знань

ВІДПОВІДНІСТЬ СТУПЕНЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНЦІЙ ВЧИТЕЛЯ РІВНЮ ЙОГО КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОБЛАСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Таблиця 2.

Відповідність ступеня сформованості складових груп компетенцій рівню ІКТ-компетентності вчителя

Група компетенцій	Рівень ІКТ-компетентності		
	Рівень технологічної грамотності	Рівень поглиблення знань	Рівень створення знань
Розуміння ролі ІКТ в освіті	<i>Обізнаність з національною освітньою політикою; здатність кваліфіковано пояснити відповідність їй педагогічних методик, якими скористались та як їх реалізують</i>	<i>Глибока обізнаність з національною освітньою політикою та соціальними пріоритетами й здатність розробляти, коригувати та впроваджувати педагогічні методики для їх підтримки</i>	<i>Усвідомлення цілей національної освітньої політики; здатність брати участь у її обговоренні, а також у розробленні, впровадженні та перегляді програм, покликаних реалізувати цю політику</i>
Навчальна програма та оцінювання	<i>Бездоганні знання стандартних програм для своїх предметів і стандартних стратегій оцінювання. Уміння інтегрувати використання технологій до навчальної програми</i>	<i>Глибокі знання свого предмету та здатність гнучко застосовувати ці знання з урахуванням конкретної ситуації. Уміння розробляти складні завдання, виконання яких стане мірою учнівського розуміння</i>	<i>Дбання про комплексний розвиток особистості, зокрема про його когнітивну, емоційну та фізичну складові. Розуміння, як та за яких умов учні навчаються краще, та врахування й ефективне долаання труднощів, з якими вони стикаються. Навички та вміння, необхідні для підтримки цих складних процесів</i>
Педагогіка	<i>Знати де, з ким, коли та як слід (чи не слід) скористатись ІКТ у навчальному процесі та під час подання матеріалу</i>	<i>Надавати кваліфіковані інструкції, формувати завдання, скеровувати процес набуття учнями знань і вмінь та підтримувати реалізацію ними спільних проектів. Уміння допомагати учням створювати, реалізовувати та контролювати плани виконання навчальних проектів. Використовувати оцінювання як базовий принцип своєї роботи</i>	<i>Уміти моделювати процес навчання та створювати ситуації, в яких учні застосовують свої здібності, що розвиваються</i>
ІКТ	<i>Базові навички роботи з апаратним і програмним забезпеченням. Уміння використовувати програмне забезпечення для підвищення продуктивності праці: веб-браузер, комунікаційні програмами, програмами для презентацій і</i>	<i>Знання про різноманітні засоби й застосунки, специфічні для даної предметної сфери, та вміння використовувати їх у різних ситуаціях на основі завдань та проектів. Уміння застосовувати мережеві ресурси, які можуть допомогти учням у співпраці, доступі до інформації та взаємодії із зовнішніми експертами з метою аналізу та виконання поставлених завдань; використовувати ІКТ</i>	<i>Уміння будувати навчальні спільноти в ІКТ-середовищі, застосовувати ці технології для розвитку вмінь учнів створювати знання та постійно рефлексивно навчатись</i>

**ВІДПОВІДНІСТЬ СТУПЕНЯ СФОРМОВАНOSTІ КОМПЕТЕНЦІЙ ВЧИТЕЛЯ РІВНЮ ЙОГО
КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОБЛАСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Продовження таблиці 2.

	застосунками для розв'язування задач управління	для створення та моніторингу індивідуальних і групових планів учнівських проєктів	
Організація та керування	<i>Уміти організувати використання технологій усім класом, малими групами та окремими учнями, забезпечуючи всім учням рівний доступ до відповідних засобів</i>	<i>Уміти створювати гнучкі середовища навчання у класі, інтегрувати центровану на інтересах учнів діяльність та гнучко застосовувати технології ІКТ для підтримки їх співпраці</i>	<i>Відігравати провідну роль у навчанні учнів і наданні їм методичної підтримки своїх колег при створенні й утіленні в життя стратегії розвитку своєї школи як спільноти, навчання якої ґрунтується на інноваціях в ІКТ-насиченому навчальному середовищі</i>
Підвищення кваліфікації вчителів	<i>Володіти навичками роботи з ІКТ і знати веб-ресурси, щоб отримувати додаткові навчально-методичні матеріали, з метою розширення та поглиблення своїх знань необхідних для власного професійного розвитку</i>	<i>Уміння створювати складні проєкти та керувати їх виконанням, співпрацювати з іншими вчителями й використовувати комп'ютерні мережі для доступу до інформації, зв'язку з колегами та зовнішніми експертами та для підтримки свого професійного рівня</i>	<i>Мати вміння, мотивацію, схильність до експерименту, безперервно навчатись та використовувати ІКТ для формування професійних спільнот, що навчаються і працюють для створення нових знань</i>

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На прикладі переходу від критеріїв визначення рівня володіння вчителями ІКТ до відповідності ступеня сформованості складових груп компетенцій рівню ІКТ-компетентності вчителя ми спостерігаємо дію законів діалектики, згідно з якими процес розвитку відбувається за висхідною спіраллю, коли на наступному витку з'являються не просто оновлені, а й якісно перетворені елементи попереднього. При цьому поняття “знання”, “вміння” і “навички” розширюються до поняття “компетенції”. Компетенція – неадитивна синергетична система знань, умінь, навичок і здібностей, об'єднаних її ключовим системоутворюючим елементом (конфігуратором) і спрямованих на вирішення певних завдань в стандартних і мінливих ситуаціях діяльності [5]. При цьому знання, вміння і навички мають спрямованість на процес діяльності (навчання, виконання роботи), а компетенції – на її результат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ляшенко О.І. *Пріоритети розвитку української школи в умовах реформування освіти.* // 36. *Наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Педагогічна.* – 2016. – Вип. 22. – С. 39 – 42.

2. Ткаченко В.М., Черевань Є.О. *Професійна компетентність вчителя фізики як особистісна ступінь сформованості його компетенцій* // *Фізико-математична освіта: науковий журнал.* – Суми-2017. – Випуск 3(13). – С. 160–165.

3. Морзе Н. В., Кочарян А. Б. *Модель стандарту ІКТ-компетентності викладачів університету в контексті підвищення якості освіти* // *Інформаційні технології і засоби навчання.* – 2014. – Т. 43, Вип. 5. – С. 27–39.

4. *Структура ІКТ-компетентності учителів. Рекомендації ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iteach.com.ua/files//content/5EDCFd01.pdf>*

5. Пермяков О. Е. *Развитие систем оценки качества подготовки специалистов / Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора педагогических наук.* С.-Пб. – 2009.

REFERENCES

1. Lyashenko, O. I. (2016). *Priorytety rozvytku ukrainskoi shkoly v umovakh reformuvannia osvity* [Priorities for the development of the Ukrainian school in the context of reforming education]. A collection of scientific works of Kamyanets-Podilsk Ivan Ohiyenko National University. Series: Pedagogical, vol. 22, pp.39 – 42. [in Ukrainian].

2. Tkachenko, V.M. & Cherevan, Ye. O. (2017). *Profesiina kompetentnist vchytelia fizyky yak osobystisna stupin sformovanosti yoho kompetentsii* [Professional competency of the teacher of physics as a

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ (початок ХХІ століття)

personal level of formation of its competencies]. *Physical-mathematical education: a scientific journal*. Sumy, vol. 3(13), pp. 160–165. [in Ukrainian].

3. Morze, N. V. & Kocharyan, A. B. (2014). *Model standartu IKT-kompetentnosti vykladachiv universytetu v konteksti pidvyshchennia yakosti osvity* [Model of the standard of ICT competency of university teachers in the context of improving the quality of education]. *The information technologies and teaching aids*. Vol. 43, issue 5, pp. 27–39. [in Ukrainian].

4. *Struktura IKT-kompetentnosti uchiteley. Rekomendatsii YuNYeSKO* [Structure of ICT competency of teachers. UNESCO Recommendations]. [Electronic resource]. Retrieved from: <http://iteach.com.ua/files/content/5EDCFd01.pdf> [in Russian].

5. Permyakov, O. E. (2009). *Razvitie sistem otsenki kachestva podgotovki spetsialistov* [Development of systems for assessing the quality of training specialists]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. St. Petersburg. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 16.01.2018

УДК 378.016:61(477)“20”

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.126778>

Світлана Цюра, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної та соціальної педагогіки

Львівського національного університету імені Івана Франка

Наталія Солина, асистент кафедри стоматології дитячого віку

Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ- СТОМАТОЛОГІВ (початок ХХІ століття)

У статті визначено, що ознаки вищої стоматологічної освіти в Україні обумовлені: змінами в сфері стоматологічної допомоги, зростанням вимог до її стандартів, теоретично складним змістом освіти. За етапами реформування змісту освіти у 2003, 2007, 2009, 2015 – 2016 роках узагальнено його характерні особливості: збереження і розвиток єдиних стандартів професійної підготовки фахівця у вищих медичних закладах України з переходом у 2016 р. на наскрізну 5-річну програму підготовки магістрів стоматології.

Ключові слова: професійна підготовка лікаря-стоматолога, зміст освіти лікаря-стоматолога, професійна підготовка фахівця, стоматологічна освіта.

Табл. 4. Літ. 6.

Svitlana Tsyura, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the General and Social Pedagogy Department
Lviv Ivan Franko National University

Nataliya Solyna, Assistant of the Pediatric Dentistry Department
Danylo Halatskiy Lviv National Medical University

THE FEATURES OF REFORMING THE ESSENCE OF EDUCATION OF FUTURE DENTISTS (the beginning of the XXI century)

The article generalizes that the characteristic features of higher dental education in Ukraine are due to constant changes in the field of dental care, its technological component, materials and tools, procedures, techniques of treatment; increasing requirements for standards and technologies of treatment, which the potential consumer sets in front of the system of dental services; theoretically complex content of fundamental disciplines, which is the basis of dental education and the requirement for its quality. The reform of the essence of higher medical education in Ukraine is also conditioned by the general reforms of the educational sector, the European integration tendencies, the transition to the two-level system of training of specialists with higher education and a credit-module system of organizing the training and assessment of students' knowledge. The main changes that have taken place were analyzed during the reform stages in 2003, 2007, 2009 and 2015 – 2016. The characteristic features of reforming the essence of education of future dentists are summarized: the preservation and development of uniform standards of professional training of specialists in higher medical institutions of Ukraine with the transition in 2016 to the cross-cutting 5-year training program (“Master of Dentistry”, qualification “Dentist”); reorganization of the content of education in accordance with European standards of its layout and orientation, the list and names of disciplines have been brought into line with their names in the curriculum of medical faculties and medical universities of Europe; general reduction of the student's academic load; improvement of the components of curriculum, of the content and credit structure, which initiates the possibility of academic mobility of students regardless of the semester of study.

Keywords: professional training of a dentist, the essence of education of a dentist, the professional training of a specialist, dental education.